

Sygn. akt IV Pa 25/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SSO Katarzyna Antoniak

Sędziowie: SO Jacek Witkowski

SO Jerzy Zalasinski (spr.)

Protokolant st.sekr.sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. I.

przeciwko (...) Szpitalowi Wojewódzkiemu Sp. z o.o. w S.

o sprostowanie świadectwa pracy

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w S. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia (...). sygn. akt IV P 372/13

oddala apelację

Sygn. akt IV Pa 25/14

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 4(...) przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. powódka T. I. domagała się sprostowania jej świadectwa pracy z (...)w punkcie dotyczącym wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze poprzez uwzględnienie również okresu jej pracy od (...) jako pracy właśnie w takich warunkach oraz wpisanie jej do ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie powódka popierała powództwo, pozwany wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z (...). Sąd Rejonowy w S. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I. sprostował świadectwo pracy z dnia (...) wydane powódce T. I. przez pozwany (...) Szpital Wojewódzki Spółka z o.o. w S. w ten sposób, że w punkcie 4 podpunkt 8 dodał zapis, że w okresie od (...)T. I. wykonywała pracę o szczególnym charakterze, o której mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008r. nr 237, poz. 1656 ze zm.) –

załącznik nr 2 pkt 24 „Prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru”; w punkcie II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Orzeczenie swoje Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach:

T. I. od (...) była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., wcześniej funkcjonującym jako (...) Szpital Wojewódzki w S., na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, do (...) na stanowisku pielęgniarki-instrumentariuszki na bloku operacyjnym, a następnie do końca zatrudnienia – na stanowisku pielęgniarki na Oddziale Neurologicznym z Pododdziałem Udarowym . Powódka swoją pracę na stanowisku pielęgniarki – instrumentariuszki wykonywała na bloku operacyjnym, jako członek zespołów zabiegowych wykonujących operacje pacjentów z oddziałów ortopedyczno-urazowego, urologii, chirurgii i traumatologii dziecięcej, laryngologii, okulistyki, chirurgii ogólnej i naczyniowej. Powódkę obowiązywał dobowy wymiar czasu pracy 7 godzin i 35 minut oraz przeciętnie 37 godzin i 55 minut tygodniowo. T. I. obowiązywało przy tym sprawowanie dyżurów na bloku operacyjnym na zmiany od godz. 7.00 do 19.00 i od godz. 19.00 do 7.00. W okresie zatrudnienia powódki pozwana placówka świadczyła zabiegi operacyjne tak w trybie planowym, jak i nagłym. (...) Sp. z o. o. jest przy tym jedyną placówką szpitalną w okręgu (...), która w swojej strukturze posiada oddziały ortopedyczno-urazowy, urologii, chirurgii i traumatologii dziecięcej, laryngologii, okulistyki, chirurgii naczyniowej. Udziela ona świadczeń z zakresu ochrony zdrowia w trybie 24-godzinny przez 7 dni w tygodniu, tak w przypadkach nagłych, jak i planowych. Dla zabezpieczenia tego rodzaju świadczeń pracownicy pozwanego pracują w trybie zmianowym . Po dniu (...). T. I. wykonywała swoją pracę w taki sam sposób jak dotychczas, nie zmienił się jej zakres obowiązków. Pracodawca nie umieścił jednak powódki w ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze . W okresie od(...)jeśli chodzi o pacjentów poszczególnych oddziałów, przy opiece nad którymi swoją pracę wykonywała powódka, liczba zabiegów wykonanych w trybie nagłym względem wszystkich zabiegów w danym roku wynosiła:

- w przypadku Oddziału (...) Ogólnej i Naczyniowej – (...) w(...) (...)w (...), (...)((...)) w (...) (...) ((...)) w (...) (...)w (...),
- w przypadku Oddziału (...) i Traumatologii Dziecięcej – (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...), (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...), (...)w (...)
- w przypadku Oddziału Okulistycznego – (...)((...)) w (...), (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...), (...) ((...)) w (...) (...)w (...)
- w przypadku O. O. U.– (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...),
- w przypadku O. L.– (...)((...)) w (...) (...)((...)) w (...) (...) (...) w (...) (...)((...)) w (...), (...)((...)) w (...)
- w przypadku O. U.– (...)((...)) w (...), (...)((...)) w (...) (...) (...) w (...) (...)((...)) w (...) (...) (...) w (...)

W dniu(...) pracodawca wypowiedział T. I. warunki umowy o pracę. Powódka odmówiła ich przyjęcia, w związku z czym jej stosunek pracy uległ rozwiązaniu z dniem (...). W dniu (...) pracodawca wystawił T. I. świadectwo pracy, w którym jako pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uwzględnił jej pracę wykonywaną tylko w okresie od (...). Pracodawca z tą datą wydał powódce również osobne świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach . W dniu (...) T. I. zwróciła się do pracodawcy o sprostowanie jej świadectwa pracy i uwzględnienie w nim jako pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze również pracy wykonywanej po (...), do dnia (...). Pozwany pismem z dnia (...), wysłanym powódce w dniu (...). negatywnie załatwił jej wniosek o sprostowanie świadectwa pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo T. I. jest uzasadnione i podlegało uwzględnieniu.

Z dniem 1 stycznia 2009r. weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. nr 237, poz. 1656 ze zm.), która określa rodzaje prac w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze, których

wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej. W przeciwieństwie do poprzednio obowiązujących przepisów prawa nie określa ona poszczególnych stanowisk pracy.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 3 w/w ustawy prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy. Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w powołanym wyżej art. 3 ust. 3 (art. 3 ust. 5 ustawy). W załączniku nr 2 w pkt 24 zostały ujęte prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru.

Pojęcie „w warunkach ostrego dyżuru” nie posiada definicji legalnej. Jego interpretacja określona jest w Komunikacie Ministerstwa Zdrowia w sprawie rozumienia pojęcia „w warunkach ostrego dyżuru” zawartego w pkt 24 załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Ministerstwo Zdrowia zajęło stanowisko, że prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru to nie tylko prace wykonywane (w ramach obowiązków pracowniczych) polegające na udzielaniu świadczeń zdrowotnych w trybie nagłym, ze wskazań życiowych, ale również inne prace tego personelu (w ramach obowiązków pracowniczych), które są wykonywane w ramach czasu pracy, kiedy istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia, skutkującego koniecznością podjęcia działań w trybie nagłym. Pojęcie „w warunkach ostrego dyżuru” oznacza nieuchronność wystąpienia zdarzenia, które powoduje konieczność udzielania świadczeń zdrowotnych w trybie nagłym, ze wskazań życiowych. Nieuchronność występowania takich zdarzeń skutkuje tym, że od pracowników pracujących w tych warunkach wymagane są kryteria określone w art. 3 ust. 3 ustawy, czyli szczególna odpowiedzialność oraz szczególna sprawność psychofizyczna.

O tym, czy dana praca powinna być uznana za pracę w szczególnych warunkach czy też o szczególnym charakterze nie powinna decydować nazwa stanowiska pracy, lecz jej charakterystyka, zgodna z definicjami, w przypadku niniejszej sprawy wynikającymi z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Dokonywanie oceny ryzyka zawodowego na wszystkich stanowiskach pracy, zgodnie z art. 226 kp należy do obowiązków pracodawcy. Pracodawca bowiem dokonuje oceny ryzyka zawodowego na konkretnym stanowisku pracy, a w konsekwencji, czy dany pracownik wykonuje pracę o szczególnym charakterze bądź w szczególnych warunkach. Artykuł 41 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych nakłada na pracodawcę obowiązek prowadzenia wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Kryterium dotyczące wykonywania prac w warunkach ostrego dyżuru bierze się z konieczności działania w warunkach, które są wyjątkowo trudne do przewidzenia i w których stosowanie określonych procedur zapewniających bezpieczeństwo własne i innych osób jest nader utrudnione. Właśnie ten czynnik, a więc działanie w warunkach nagłości i nieprzewidywalności, decyduje o szczególnym charakterze pracy personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru, kwalifikując wykonujących ją pracowników do przyznania im emerytur pomostowych.

„Warunki ostrego dyżuru” to pojęcie szersze niż „ostry dyżur” i nie oznacza ono sytuacji, w której pracownik wykonuje swoją pracę wyłącznie przy wykonywaniu nagłych zabiegów operacyjnych, ale wówczas gdy w każdej chwili istnieje możliwość zaistnienia takiej konieczności. Innymi słowy istnieje wysokie prawdopodobieństwo nagłej konieczności przeprowadzenia zabiegu operacyjnego, w którym będzie miał obowiązek wziąć udział dany pracownik. Czym innym jest bowiem „ostry dyżur”, a więc sytuacja, kiedy to wybrana placówka obsługuje wszystkie przypadki określonej kategorii z danego terenu w danym okresie, a czym innym jest praca „w warunkach ostrego dyżuru”, który w okolicznościach niniejszej sprawy, zdaniem Sądu, oznacza konieczność zapewnienia całodobowego dostępu do bloku operacyjnego w każdej chwili i udzielenia w razie nagłej potrzeby tego rodzaju świadczeń zdrowotnych całodobowo

przez 7 dni w tygodniu, poprzez przeprowadzenie zabiegu operacyjnego natychmiast, gdy wymaga tego stan zdrowia pacjenta, bez wcześniejszego ujęcia go w planie zabiegów.

Uzasadnione jest natomiast, aby za pracownika wykonującego prace w warunkach szczególnych traktować już takiego pracownika, którego znaczna część czynności wykonywanych w ramach zakresu obowiązków wiąże się, ze szczególnym charakterem. Wykonywanie nawet tylko w ramach części obowiązków takich czynności niesie bowiem za sobą niebezpieczeństwo związane z obniżoną sprawnością psychofizyczną pracownika (wyrok WSA (...) z dnia 18 listopada 2010r., II SA/Lu 236/10., Lex nr 653543). W ocenie Sądu I instancji właśnie w tego rodzaju warunkach wykonywała swoją pracę w spornym okresie powódka i były to warunki identyczne z tymi, które obowiązywały ją przed dniem 1 stycznia 2009r.

Sąd Rejonowy podkreślił, że sam pozwany na swojej stronie internetowej w zakresie trybu pracy oddziałów ortopedyczno-urazowego, urologii, laryngologii, okulistyki informuje, że oddziały te świadczą usługi w postaci zabiegów operacyjnych w szczególności w trybie ostrodyżurowym oraz, że w okręgu (...) nie ma innych szpitali z oddziałami ortopedyczno-urazowym, urologii, chirurgii i traumatologii dziecięcej, laryngologii, okulistyki i chirurgii naczyniowej. Okoliczność ta pogłębiała więc prawdopodobieństwo zajścia konieczności asystowania przez powódkę przy zabiegach operacyjnych wykonywanych w trybie nagłym. Zachodziła bowiem nieuchronność wystąpienia zdarzenia, które powoduje konieczność udzielania świadczeń zdrowotnych w trybie nagłym, ze wskazań życiowych, o czym świadczy zestawienie przygotowane przez pozwanego. Wynika z niego, że w spornym w sprawie okresie, jeśli chodzi o zabiegi operacyjne pacjentów z oddziałów które obsługiwała powódka, średnio miały miejsce ponad 4 zabiegi operacyjne dziennie wykonywane w trybie nagłym.

Zdaniem Sądu liczba zabiegów operacyjnych wykonana w trybie nagłym względem liczby wszystkich zabiegów nie musi stanowić przy tym całości ani nawet większości. Wystarczy, że ich liczba wskazuje na to, że było wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia potrzeby udzielenia tego rodzaju świadczenia medycznego w trybie nagłym, co pociągało za sobą konieczność zorganizowania przez pozwanego stałej gotowości do przyjęcia takiego przypadku, poprzez zapewnienie odpowiedniego personelu przez 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu. Z taką sytuacją mamy natomiast do czynienia, kiedy placówka świadczy w trybie nagłym średnio ponad 4 zabiegi operacyjnie dziennie.

Ustawa nie wymaga, żeby w ramach placówki funkcjonował wydzielony zespół zabiegowy tylko do pracy w warunkach ostrego dyżuru. Nie musi być takiego zespołu, skoro pracownicy, w tym lekarze i pielęgniarki-instrumentariuszki zatrudnieni w takiej placówce jak pozwana, jedyna w okręgu posiadająca oddziały ortopedyczno-urazowy, urologii, chirurgii dziecięcej, laryngologii, okulistyki, chirurgii naczyniowej, muszą być w stałej gotowości do wykonania zabiegów operacyjnych w stanach zagrożenia zdrowia i życia, a szpital wykonuje zabiegi operacyjne w systemie 24-godzinnym, przez 7 dni w tygodniu i aby zapewnić niezakłóconą realizację tego rodzaju świadczeń zatrudnia pracowników w systemie zmianowym.

Z przepisów ustawy o emeryturach pomostowych nie wynika, aby warunkiem uznania prac personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru było stwierdzenie wykonywania tych prac samodzielnie przez każdą osobę należącą do personelu medycznego. Prace personelu medycznego w zespołach anestezjologicznych w warunkach ostrego dyżuru uznane zostały za wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, bez różnicowania odpowiedzialności poszczególnych członków tych zespołów (wyrok WSA w L. z dnia 23 listopada 2010 r., III SA/Lu 318/10, Lex nr 757102).

Sąd wskazał, że fakt, iż pozwana spółka w zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia umowach nie jest określana jako podmiot realizujący świadczenia stricte ostrodyżurowe, nie może negatywnie rzutować na sytuację pracowników, w kontekście ich przyszłych uprawnień z ubezpieczenia społecznego w ramach emerytur pomostowych, w sytuacji, gdy sposób w jaki wykonują oni swoją pracę kwalifikuje ją do uznania za pracę „w warunkach ostrego dyżuru”.

Powództwo o wpisanie powódki do ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze podlegało oddaleniu, bowiem art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy, zgodnie z którym pracodawca jest obowiązany prowadzić ewidencję pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym

charakterze, może mieć zastosowanie wyłącznie wobec pracowników, zaś powódka nie jest już pracownikiem pozwanego. Ponadto jak stanowi art. 41 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych, w razie nieumieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przysługuje skarga do Państwowej Inspekcji Pracy, która rozpoznawana jest w trybie administracyjnym.

Apelację od wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w części dotyczącej punktu I, tj. orzeczenia sprostowania świadectwa pracy z dnia (...). wydanego T. I.. Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucał:

1) naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 kpc poprzez:

- dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dokumentu w postaci wykazu procedur zabiegowych wykonanych w (...) Sp. z o.o., polegającej na przyjęciu, iż powódka wykonywała pracę w „warunkach ostrego dyżuru”, w sytuacji gdy z dokumentu jednoznacznie wynika, iż liczba zabiegów wykonywanych w pozwanym Szpitalu w tzw. trybie nagłym była zaledwie śladowa w stosunku do liczby wykonanych procedur zabiegowych w trybie „zwykłym, planowanym”, czym uchybiono zasadom logicznego rozumowania;

- dokonanie nie wszechstronnej oceny materiału dowodowego, a przede wszystkim całkowite pominięcie zeznań świadka M. M. oraz E. B., z których wynika, iż w Szpitalu nie funkcjonuje zespół pracowników pozostający w stałej gotowości do pełnienia dyżuru, a tzw. przypadki nagłe stanowią sytuacje marginalne;

- nie przeprowadzenie analizy zakresu obowiązków powódki w spornym okresie pod kątem ustalenia, jaka część czynności w nim przewidzianych wiązała się z przeprowadzeniem procedur w tzw. trybie nagłym, a w konsekwencji

2) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż liczba zabiegów wykonywanych w spornym okresie w tzw. trybie nagłym pozwala na przyjęcie, iż było duże prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń skutkujących koniecznością podjęcia działań w trybie nagłym, a tym samym, iż praca powódki była pracą w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 3 załącznik nr 2 pkt 24 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W uzasadnieniu pełnomocnik pozwanego Szpitala podnosił, że z okoliczności niniejszej sprawy w żaden sposób nie wynika, iż powódka T. I. od (...) wykonywała pracę w szczególnym charakterze, liczba wykonanych procedur zabiegowych w trybie nagłym w stosunku do ogólnej liczby procedur zabiegowych wykonanych w pozwanym Szpitalu była nieznaczną (około 12 % w stosunku do ogółu przeprowadzonych zabiegów w spornym okresie), wyprowadzanie wniosku, że nawet sporadyczne wykonywanie zabiegów w trybie nieplanowanym kwalifikuje się jako wykonywanie prac w warunkach ostrego dyżuru jest nieuprawnione, Sąd nie dokonał jakiegokolwiek analizy zakresu obowiązków powódki, nawet jeśli powódka uczestniczyła w operacjach w warunkach ostrego dyżuru, to przez nieznaczną część swojego czasu pracy, zaś pracownikiem wykonującym prace o szczególnym charakterze jest pracownik wykonujący prace szczególne w pełnym wymiarze czasu pracy (k. 129-131).

W toku postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z zeznań A. G. w charakterze strony pozwanej, na okoliczność organizacji dyżurów w pozwanym szpitalu.

Zeznała ona, że w pozwanym Szpitalu nie funkcjonuje pojęcie „ostrego dyżuru”, nie ma wyznaczonego zespołu do przypadków nagłych, personel pracuje wg systemu 12-godzinnego i w oparciu o wcześniej ustalony harmonogram. Zespół na dyżurze jest zawsze w gotowości. Jest dużo zespołów, aby była możliwość zabezpieczenia wszystkich przypadków. Powódka pracowała na bloku operacyjnym jako instrumentariuszka. Instrumentariuszka jest przygotowana do pracy na różnych salach zabiegowych. Powódka brała udział w przypadkach nagłych w ramach swojego dyżuru, poza dyżurem nie wzywano jej do nagłych przypadków. Przypadki nagłe to takie, które trafiają

bezpośrednio na blok operacyjny z pominięciem oddziału. Nagłych przypadków jest nieduży odsetek. Na bloku operacyjnym są prowadzone księgi zabiegów. Zabieg kwalifikuje lekarz operator (k. 152v-153).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka na uwzględnienie nie zasługuje.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną Sądu I instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 08.10.1998r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że w żaden sposób nie podważają one prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji i są niesłuszne.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro powódka pełniła dyżury w szpitalu i w każdej chwili pozostawała w gotowości do obsługi przypadków nagłych, wobec tego uznać można, że pracowała w warunkach ostrego dyżuru. Pojęciem tym posługuje się ustawa o emeryturach pomostowych i w tym znaczeniu, w ocenie Sądu Okręgowego, powódka w takich warunkach pracowała. Fakt, że pozwany Szpital nie miał wydzielonego oddziału do nagłych przypadków, tylko wszyscy pracownicy: pielęgniarki i lekarze musieli na swoich dyżurach liczyć się z koniecznością przyjęcia nagłych przypadków, nie oznacza, że pracownicy ci nie pracowali w warunkach ostrego dyżuru w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 385 kpc orzekł jak w wyroku.